

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 7. Utrùm personæ divinæ constituentur folmaliter per relationes ad
intra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

enim significat cumulum omnium perfectionum simpliciter simplicium.

ARTICULUS VII.

Utrum Personæ divine constituantur formaliter per relationes ad intra.

Nota 1. Persona definitur à Boetio libro de duabus naturis, Naturæ rationabilis individua substantia, hoc est, naturæ intelligentis sive dependent, sive independenter à phantasmatis, substantia singularis, & incommunicabilis alteri, tamquam supposito. Cum hac Boetii definitione coincidit illa recentiorum: Persona est naturæ intellectualis substantia totalis, sive completa: eo ipso enim quod substantia totalis est & completa, est incommunicabilis alteri tamquam supposito. Ex his apparet naturam divinam non esse personam, quia communicari potest & communicatur pluribus suppositis, nempe Patri, & Filio, & Spiritui sancto. E contra Pater & Filius & Spiritus sanctus sunt personæ, quia quilibet ex illis est intelligentis naturæ substantia incommunicabilis alteri tamquam supposito. Unde in Deo tres sunt personæ, quia in Deo tres sunt naturæ intelligentis substantiæ individuae, & incommunicabiles alteri tamquam supposito: non sunt tamen tres Dii, quia tres illæ substantiæ individuae & incommunicabiles, sunt substantiæ ejusdem naturæ, illis absque ulla sui multiplicatione communis. Itaque unus est Deus, quamvis tres sint personæ divinæ, tria individua, tria supposita; nam omnis persona est suppositum, licet non omne suppositum sit persona, tres hypostases, quia usus Ecclesiæ obtinuit, ut vox hypostasis significet idem ac persona & suppositum.

Nota 2. Cum personæ divinæ sint substantiæ individuae unius & ejusdem naturæ, habent aliquid commune, in quo conveniunt, & aliquid proprium, vi cuius inter se distinguuntur realiter, & incommunicabiles sunt alteri, ut supposito: unde habent aliquid quo materialiter, & aliquid quo formaliter constituuntur; nam quotiescumque commune & proprium in eandem rem conveniunt, res illa dicitur constitui materialiter per commune, & formaliter per proprium. De materiali constitutivo personarum divinarum non est difficultas: cum enim res constituatur materialiter per commune, manifestum est personas divinas constitui materialiter per naturam divinam, quæ illis communis est. Tota ergo difficultas est de formali constitutivo; de quo queritur in quo consistat, an in absoluto, an in relativo: Pro resolutione sit.

Resp. Personæ divinæ constituuntur formaliter per relationes ad intra.

Prob. Idem iudicium esto de aliis personis divinis ac de prima. Sed prima persona constituitur formaliter per relationem ad intra. Ergo &c. **Prob. min.** Nam prima persona constituitur formaliter per aliquid sibi proprium. Sed prima persona nihil habet sibi proprium, nisi relationem ad intra. Ergo, &c. Major patet ex not. 2. **Prob. min.** Quia, ut dicit Florentinum in litteris unionis, *Omnia quæ Patris sunt, ipse Pater unigenito Filio suo gignendo dedit, præter esse patrem.* Ergo Filius habet omnia, quæ sunt in Patre, excepta sola paternitate. Ergo Pater nihil habet proprium, nisi paternitatem. Ergo nihil habet proprium, nisi relationem ad intra. Sicut autem Pater nihil habet proprium, nisi paternitatem; ita Filius nihil habet proprium, nisi filiationem; & Spiritus sanctus nihil habeat proprium, nisi spirationem passivam; nam Pater habet omnia, quæ sunt in Filio, præter esse Filium; item Pater & Filius habent omnia, quæ sunt in Spiritu sancto, præter esse spiritum. Ergo sicut Pater nihil habet proprium præter relationem ad intra; ita & Filius & Spiritus sanctus. Ergo sicut Pater constituitur formaliter per relationem ad intra, nempe per pa-

ternitatem; ita Filius & Spiritus sanctus per relationem ad intra formaliter constituuntur, Filius quidem per filiationem, & Spiritus sanctus per spirationem passivam.

Obj. 1. Persona ut sic, est aliquid absolutum. Ergo necesse est personas divinas constitui formaliter per aliquid absolutum. **R. neg. ant.** Nam persona ut sic, & prout abstrahit à creatà & increatà, neque absoluta est, neque relativa, sed præscindit ab utroque. Dividitur autem in creatam & increatam. Creatà est absoluta, increatà verò relativa. Unde persona ut sic est genus ad personam absolutam & relativam.

Obj. 2. Persona divina est simplex. Ergo non potest constitui. Ergo malè dicitur constitui formaliter per relationem, & materialiter per essentiam. **R. ex ant.** sequi tantum, quod persona divina non possit constitui per compositionem realem constituentium realiter distinctorum. At potest constitui, & constituitur per compositionem virtuale constituentium virtualiter distinctorum, nempe essentia & proprietatis relativa.

Obj. 3. Si personæ divinæ constituuntur formaliter per relationes, non sunt ad se, sed ad alterum. Falsum conseq. alioqui persona Patris est persona Filii, persona Filii est persona Patris, &c. Ergo, &c. **R.** personas divinas adequatè sumptas, esse partim ad se, ratione scilicet essentia, per quam materialiter constituuntur; partim ad alterum, ratione relationum, per quas constituuntur formaliter: ex quo tamen non sequitur, quod Pater debeat dici persona Filii, aut Filius persona Patris, quia hoc redolet hæresim Sabellianam, & aliunde id quod est ad alterum, non semper dicitur illius: sic qui vincitur, refertur ad eum, à quo vincitur; & tamen non dicitur victus illius, sed victus ab illo.

Obj. 4. Relatio creata supponit id quod refert. Ergo etiam relationes divinæ supponunt personas, quas referunt. Ergo non eas constituunt. **R. neg. ant.** de relatione transcendentali: nam v.g. relatio, quæ cognitio refertur ad objectum, non supponit cognitionem: cognitio enim non est prius etiam ratione, quàm sit cognitio; nec est cognitio prius etiam ratione, quàm sit objecti cognitio; & consequenter non est prius etiam ratione, quàm referatur ad objectum. Similiter in divinis, paternitas v.g. non supponit primam personam, quàm refert ad secundam: nam prima persona non est prius etiam ratione, quàm sit Pater, nec est Pater prius etiam ratione, quàm sit Filius pater, & consequenter non est prius etiam ratione, quàm referatur ad Filium. Eodem autem modo ostenditur filiationem & spirationem passivam non supponere secundam & tertiam personam: nam secunda persona non est prius etiam ratione, quàm sit Filius Patris, & tertia persona non est prius etiam ratione, quàm sit Spiratoris Spiritus.

Obj. 5. Pater non constituitur formaliter per paternitatem. Ergo nec Filius per filiationem, aut Spiritus sanctus per spirationem passivam. **Neg. ant. Probabis.** Pater non constituitur formaliter per spirationem activam. Ergo nec per paternitatem. **R. neg. conseq.** Ratio est, quia paternitas soli Patri convenit; unde determinate potest Patrem ad esse personale proprium & incommunicabile: quod est constituere Patrem formaliter. At spiratio activa communis est Patri & Filio; unde non potest concurrere ad constitutionem Patris, nisi materialiter; hoc est, nisi ut aliquid pluribus commune, & virtualiter determinabile per aliud soli Patri conveniens. Propter eandem rationem Filius constituitur formaliter per filiationem, non per spirationem activam, quæ tamen Patrem & Filium constituit formaliter in esse unius spiratoris, distincti à Spiritu sancto.

At inquires. Quidni Pater dicatur constitui formaliter per aliquid absolutum, in quo fundetur paternitas? **R.** nullum aliud esse absolutum, in quo fundetur paternitas, præter essentiam divinam, per quam Pater non potest constitui formaliter. Ex dictis

Etis hæc colligi potest facile, quot sint substantiæ in Deo. Ad plenam hujus questionis resolutionem, sit

ARTICULUS VIII.

Quot dantur substantiæ in Deo.

NOta. Substantia sumi potest improprie & proprie. Sumpta improprie, idem significat ac perfectitas, & est virtus existendi per se, hoc est, independentem ab alio, ut subjecto sustentante. Sumpta verò proprie, est complementum substantiale naturam ultimò terminans, camque reddens incommunicabilem alteri, ut supposito; vel clarius, complementum substantiale constituens cum natura substantiam individuum, totalem, completam, incommunicabilem alteri tamquam supposito. Substantia improprie sumpta, est abstractum substantiæ; proprie verò sumpta, est abstractum suppositi; quamquam olim à Patribus, ut observant Vasquez, Petavius, & alii, concreret sumpta fuerit pro supposito, & à nobis interdum accipitur.

Resp. I. Dantur in Deo tres substantiæ relativæ.

Prob. Tot sunt substantiæ relativæ in Deo, quot sunt in eo complementa substantialia relativa, naturam divinam ultimò terminantia, ut patet ex not. Sed in Deo sunt tria ejusmodi complementa. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia in Deo tot sunt complementa substantialia relativa, quot sunt in eo substantiæ relativæ, incommunicabiles alteri, ut supposito; ut per se clarum est. Sed in Deo tres sunt substantiæ relativæ, incommunicabiles alteri, ut supposito, nempe Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Ergo in Deo sunt tria complementa substantialia relativa. Ergo tres substantiæ relativæ, nempe paternitas, filiatio, & spiratio passiva.

Obj. Præter tres substantias relativæ assignatas, est alia quarta, nempe spiratio activa: nam constituit spiratorem incommunicabilem Spiritui sancto. Ergo, &c. *R. neg. ant.* Ad *prob. R.* spirationem activam non constituere spiratorem incommunicabilem cuilibet alteri, tamquam supposito: nam spirator re ipsa communicatur Patri & Filio tamquam suppositis; unde spirator non est persona à tribus aliis distincta, & in Deo sunt tantum tres personæ, quarum duæ primæ sunt spirator, & tertiæ terminus spiratoris.

Resp. II. In Deo præter substantias relativæ non datur substantia essentialis, absoluta, & communis, si nomen substantiæ proprie sumitur.

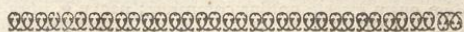
Prob. Substantia proprie sumpta in ente intellectuali, qualis est Deus, idem est ac personalitas, ut facile intelligitur ex suprâ dictis. At non datur in Deo personalitas essentialis, absoluta & communis. Ergo, &c. *Prob. min.* Quia si esset in Deo personalitas essentialis, absoluta, & communis, esset in Deo persona essentialis, absoluta, & communis. At implicat persona communis, pluribus scilicet suppositis; nam persona est naturæ intellectualis substantia incommunicabilis cuilibet alteri, tamquam supposito. Ergo, &c. Dixi autem, si nomen substantiæ proprie sumitur: nam si sumitur improprie, certum est dari in Deo substantiam essentialem, absolutam, & communem tribus personis: nam datur in Deo virtus existendi per se, & independentem ab omni subjecto sustentante, quæ est perfectio simpliciter simplex, essentialis, absoluta, & communis tribus personis.

Obj. Natura divina, & quidem ut virtualiter distincta à personalitatibus divinis, subsistit. Ergo datur in Deo substantia essentialis, absoluta, & communis tribus personis. *R. dist. ant.* Natura divina, ut virtualiter distincta à personalitatibus divinis, subsistit substantia improprie sumpta, C. ant. Nam existit per se, & independentem ab alio sustentante. Subsistit substantia proprie sumpta, N. ant. Nam non existit incommunicabiliter; cum re ipsa communicetur tribus suppositis divinis. Unde dist. conseq. Ergo datur in Deo substantia essentialis, &c. si nomen substantiæ improprie sumitur, C. conseq. Si proprie sumitur, N. conseq.

Dices. Subsistere est perfectio simpliciter simplex. Ergo natura divina ut sic habet substantiam etiam proprie sumptam. *Ref. dist. ant.* Subsistere est perfectio simpliciter simplex, si subsistere improprie sumitur, Conc. ant. Nam existere per se & independentem à subjecto sustentante, est perfectio melior ipsa, quam non ipsa. Si subsistere sumitur proprie, N. ant. Nam existere incommunicabiliter, non est perfectio melior ipsa quam non ipsa natura, & excluderet à natura divina perfectionem meliorem, nempe communicabilitatem: nam melius est naturam divinam esse communicabilem tribus suppositis divinis, quam esse incommunicabilem. Unde neg. conseq.

Dices. Datur persona communis tribus personis divinis. Ergo datur substantia communis, etiam proprie sumpta. *R. dist. ant.* Datur persona tribus personis communis communitate logica, C. ant. Nam potest per mentem abstrahi ratio personæ, univocè prædicabilis de tribus personis. Datur persona tribus personis communis communitate reali & physica, N. ant. Talis enim persona implicat, ut probatum est. Unde neg. conseq.

Dices. Agatho Papa in epist. 2. ad 6. Synodum sic ait: *Constituimus Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; non tres Deos, sed unum Deum; non trium nominum substantiam, sed trium substantiarum unam substantiam.* R. cum Vasquez, & aliis, locum esse mendosum, & legendum esse, trium substantiarum unam substantiam, uti re ipsa legitur in emendationibus codicibus.

S E C T I O II.

De notionibus, æqualitate, circum-insensione, & missione personarum divinarum.

ARTICULUS I.

Quid, & quot sint notionēs personarum divinarum.

I. Notio dividitur in formalem & objectivam. Notio formalis est actus cognoscendi; objectiva verò est objectum ipsum, quod cognoscitur. Utraque notio convenire potest cuilibet rei cognoscibili, & re ipsa convenit, si solam vim vocis attendas. Tamen notio specialiter attribuitur personis divinis, & sumitur pro eo, ex quo cognoscitur una persona, ut distincta ab alia, vel ab aliis. Notio igitur, juxta usum Scholasticorum, est perfectio personalis, seu ratio objectiva per modum formæ significata, unica realiter & individua, per quam una persona distinguitur ab alia. Hinc apud Scholasticos aliud est notio, & aliud actus notionalis: nam actus notionalis idem est ac personæ productio, quæ duplex est, nempe generatio & spiratio.

2. S. Thomas q. 32. a. 3. in O. quinque tantum notiones numerat, innascibilitatem scilicet, paternitatem, filiationem, spirationem activam, & spirationem passivam. *Sunt igitur, inquit, quinque notiones in divinis, scilicet innascibilitas, paternitas, filiatio, communis spiratio, & processio. Harum autem tantum quatuor sunt relationes: nam innascibilitas non est relatio, nisi per reductionem. Quatuor autem tantum proprietates sunt: nam communis spiratio non est proprietas, quia convenit duabus personis. Tres autem sunt notiones personales, id est, constituentes personas, scilicet paternitas, filiatio, & processio: nam communis spiratio & innascibilitas dicuntur notiones personarum, non autem personales.* S. Thomæ communiter assentiuntur Scholastici, nec immerito; quia si fortè possunt plures notiones personarum divinarum assignari, saltem, quas Sanctus Doctor enumerat, præcipuæ sunt, & ad eas cæteræ facile revocari possunt, atque ad notificationem & distinctionem personarum sufficiunt.

3. Ex S. Thomæ loco laudato ad 4. notio specialem excellentiam & dignitatem importat in persona, quam distinguit. Hinc inspirabilitas in Filio, seu repugnancia